

Raad van de
Europese Unie

Brussel, 13 juni 2022
(OR. fr, en)

9770/22

ECOFIN 559
UEM 162
SOC 353
EMPL 235
COMPET 456
ENV 557
EDUC 226
RECH 349
ENER 265
JAI 820
GENDER 98
ANTIDISCRIM 78
JEUN 109
SAN 354

NOTA

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
aan:	het Comité van permanente vertegenwoordigers/de Raad
nr. Comdoc.:	9422/22 - COM(2022) 623 final
Betreft:	Aanbeveling voor een AANBEVELING VAN DE RAAD over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Portugal en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2022 van Portugal

Voor de delegaties gaat hierbij de bovengenoemde ontwerpaanbeveling van de Raad, die is gebaseerd op Commissievoorstel COM(2022) 623 final, en door verschillende comités van de Raad is herzien en goedgekeurd.

AANBEVELING VAN DE RAAD

van ...

**over het nationale hervormingsprogramma 2022 van Portugal en met een advies van de Raad
over het stabiliteitsprogramma 2022 van Portugal**

DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 121, lid 2, en artikel 148, lid 4,

Gezien Verordening (EG) nr. 1466/97 van de Raad van 7 juli 1997 over versterking van het toezicht op begrotingssituaties en het toezicht op en de coördinatie van het economisch beleid¹, en met name artikel 5, lid 2,

Gezien Verordening (EU) nr. 1176/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 november 2011 betreffende de preventie en correctie van macro-economische onevenwichtigheden², en met name artikel 6, lid 1,

Gezien de aanbeveling van de Europese Commissie,

Gezien de resoluties van het Europees Parlement,

Gezien de conclusies van de Europese Raad,

Gezien het advies van het Comité voor de werkgelegenheid,

Gezien het advies van het Economisch en Financieel Comité,

Gezien het advies van het Comité voor sociale bescherming,

Gezien het advies van het Comité voor de economische politiek,

Overwegende hetgeen volgt:

¹ PB L 209 van 2.8.1997, blz. 1.

² PB L 306 van 23.11.2011, blz. 25.

- (1) Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad³, waarbij de herstel- en veerkrachtfaciliteit werd ingesteld, is op 19 februari 2021 in werking getreden. De herstel- en veerkrachtfaciliteit biedt financiële ondersteuning voor de tenuitvoerlegging van hervormingen en investeringen, die worden gerealiseerd met budgettaire stimulansen door de Unie. Zij draagt bij tot het economisch herstel en de tenuitvoerlegging van duurzame en groeibevorderende hervormingen en investeringen, met name om de groene en de digitale transitie te stimuleren, en versterkt tegelijkertijd de veerkracht en potentiële groei van de economieën van de lidstaten. Zij helpt ook de houdbaarheid van de overheidsfinanciën te versterken en de groei en werkgelegenheid op middellange en lange termijn te stimuleren. De maximale financiële bijdrage per lidstaat in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit zal in juni 2022 worden geactualiseerd, overeenkomstig artikel 11, lid 2, van Verordening (EU) 2021/241.
- (2) Op 24 november 2021 heeft de Commissie haar goedkeuring gehecht aan de jaarlijkse duurzamegroei-analyse en daarmee de aanzet gegeven tot het Europees Semester 2022 voor coördinatie van het economisch beleid. Daarin is terdege rekening gehouden met het op 7 mei 2021 ondertekende sociaal engagement van Porto om de Europese pijler van sociale rechten, die op 17 november 2017 door het Europees Parlement, de Raad en de Commissie is afgekondigd, verder uit te voeren. De Europese Raad heeft op 25 maart 2022 de prioriteiten van de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2022 goedgekeurd. Op 24 november 2021 heeft de Commissie op basis van Verordening (EU) nr. 1176/2011 ook het waarschuwingsmechanismeverslag aangenomen, waarin zij Portugal heeft genoemd als een van de lidstaten waarvoor een diepgaande evaluatie nodig zou zijn. Op dezelfde datum heeft de Commissie ook een aanbeveling voor een aanbeveling van de Raad over het economisch beleid van de eurozone aangenomen, alsook een voorstel voor het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid 2022, waarin de uitvoering van de werkgelegenheidsrichtsnoeren en de beginselen van de Europese pijler van sociale rechten wordt geanalyseerd. De Raad heeft op 5 april 2022 de aanbeveling over het economisch beleid van de eurozone⁴ ("de aanbeveling van 2022 over de eurozone") aangenomen, en op 14 maart 2022 het gezamenlijk verslag over de werkgelegenheid.

³ Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 57 van 18.2.2021, blz. 17).

⁴ Aanbeveling van de Raad van 5 april 2022 over het economisch beleid van de eurozone (PB C 153 van 7.4.2022, blz. 1).

- (3) De Russische invasie in Oekraïne, die volgende op de wereldwijde pandemie heeft de geopolitieke en economische context aanzienlijk veranderd. De impact van de invasie op de economieën van de lidstaten is onder meer voelbaar door hogere prijzen voor energie, voedsel en grondstoffen en door lagere groeivoorzichten. De hogere energieprijzen treffen vooral de meest kwetsbare huishoudens die te maken hebben met of risico lopen op energiearmoede, alsook de bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor energieprijsstijgingen. De Unie krijgt ook te maken met een ongekende instroom van mensen die Oekraïne ontvluchten. De economische gevolgen van de Russische aanvalsoorlog hebben een asymmetrisch effect gehad op de lidstaten. In dat verband werd op 4 maart 2022 voor het eerst Richtlijn 2001/55/EG van de Raad⁵ door Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad⁶ in werking gesteld, waarbij ontheemden uit Oekraïne het recht kregen om legaal in de Unie te verblijven, plus het recht op toegang tot onderwijs en opleiding, de arbeidsmarkt, gezondheidszorg, huisvesting en sociale voorzieningen.

⁵ Richtlijn 2001/55/EG van de Raad van 20 juli 2001 betreffende minimumnormen voor het verlenen van tijdelijke bescherming in geval van massale toestroom van ontheemden en maatregelen ter bevordering van een evenwicht tussen de inspanning van de lidstaten voor de opvang en het dragen van de consequenties van de opvang van deze personen (PB L 212 van 7.8.2001, blz. 12).

⁶ Uitvoeringsbesluit (EU) 2022/382 van de Raad van 4 maart 2022 tot vaststelling van het bestaan van een massale toestroom van ontheemden uit Oekraïne in de zin van artikel 5 van Richtlijn 2001/55/EG, en tot invoering van tijdelijke bescherming naar aanleiding daarvan (PB L 71 van 4.3.2022, blz. 1).

- (4) Rekening houdend met de snel veranderende economische en geopolitieke situatie wordt de brede coördinatie van het economisch en werkgelegenheidsbeleid in het kader van het Europees Semester in 2022 hervat, waarbij de ontwikkelingen afgestemd worden op de uitvoeringsvereisten van de herstel- en veerkrachtfaciliteit, zoals uiteengezet in de jaarlijkse duurzamegroei-analyse 2022. De uitvoering van de goedgekeurde herstel- en veerkrachtplannen is van essentieel belang voor de verwezenlijking van de beleidsdoelstellingen van het Europees Semester, aangezien de plannen betrekking hebben op ten minste een aanzienlijk deel van de relevante landspecifieke aanbevelingen die in de cycli 2019 en 2020 van het Europees Semester gedaan zijn. De landspecifieke aanbevelingen van 2019 en 2020 blijven ook relevant voor de herstel- en veerkrachtplannen die herzien, geactualiseerd of gewijzigd zijn overeenkomstig de artikelen 14, 18 en 21 van Verordening (EU) 2021/241, naast andere landspecifieke aanbevelingen die gedaan zijn tot de datum van indiening van dergelijke herziene, geactualiseerde of gewijzigde herstel- en veerkrachtplannen.
- (5) De algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact is actief sinds maart 2020. In haar mededeling van 3 maart 2021 getiteld "Een jaar na de uitbraak van COVID-19: de respons vanuit het begrotingsbeleid" heeft de Commissie het standpunt ingenomen dat het besluit om de algemene ontsnappingsclausule te deactiveren dan wel te blijven toepassen, gezien moet worden als een algehele evaluatie van de toestand van de economie, waarbij het niveau van economische activiteit in de Unie of de eurozone in vergelijking met het niveau van vóór de crisis (einde van 2019) een belangrijk kwantitatief criterium is. Grotere onzekerheid en sterke neerwaartse risico's voor de economische vooruitzichten in verband met de oorlog in Europa, ongekende stijgingen van de energieprijzen en aanhoudende verstoringen van de toeleveringsketen rechtvaardigen de verlenging van de algemene ontsnappingsclausule van het stabiliteits- en groeipact tot 2023.

- (6) Volgens de aanpak in de aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021⁷, waarbij een advies van de Raad werd geformuleerd over het stabiliteitsprogramma 2021 van Portugal, wordt de algemene begrotingskoers momenteel het best gemeten als de verandering in de primaire uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en exclusief tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis), maar inclusief uitgaven gefinancierd met niet-terugbetaalbare steun (subsidies) uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen, in verhouding tot de potentiële groei op middellange termijn⁸. Naast de algemene begrotingskoers wordt, bij de beoordeling of het nationale begrotingsbeleid prudent is en de samenstelling ervan bevorderlijk is voor duurzaam herstel in overeenstemming met de groene en de digitale transitie, ook aandacht besteed aan de ontwikkeling van nationaal gefinancierde⁹ primaire lopende uitgaven (ongerekend discretionaire maatregelen aan de ontvangstenzijde en exclusief tijdelijke noodmaatregelen die verband houden met de COVID-19-crisis) en investeringen.
- (7) Op 2 maart 2022 heeft de Commissie een mededeling aangenomen met brede richtsnoeren voor het begrotingsbeleid voor 2023 ("de begrotingsrichtsnoeren"), die tot doel heeft de voorbereiding van de stabiliteits- en convergentieprogramma's van de lidstaten te ondersteunen en zo de beleidscoördinatie te versterken. Op basis van de macro-economische winterprognoses 2022 was de Commissie van mening dat de overgang van een geaggregeerde ondersteunende begrotingskoers in 2020-2022 naar een in grote lijnen neutrale geaggregeerde begrotingskoers, waarbij kan worden ingespeeld op de veranderende economische situatie, in 2023 gepast zou lijken. De Commissie kondigde aan dat de begrotingsaanbevelingen voor 2023 van lidstaat tot lidstaat gedifferentieerd moeten worden en rekening moeten houden met mogelijke overloopeffecten tussen landen. De Commissie heeft de lidstaten verzocht de richtsnoeren in hun stabiliteits- en convergentieprogramma's te verwerken. De Commissie heeft zich ertoe verbonden de economische ontwikkelingen nauwlettend te volgen en zo nodig haar beleidsrichtsnoeren aan te passen, en wel uiterlijk eind mei 2022 in haar voorjaarspakket van het Europees Semester.

⁷ Aanbeveling van de Raad van 18 juni 2021 met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2021 van Portugal (PB C 304 van 29.7.2021, blz. 102).

⁸ De ramingen van de begrotingskoers en de componenten daarvan in deze aanbeveling zijn ramingen van de Commissie op basis van de aannames die ten grondslag liggen aan de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie. In de ramingen van de Commissie van de potentiële groei op middellange termijn is geen rekening gehouden met het positieve effect van hervormingen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan, die de potentiële groei kunnen stimuleren.

⁹ Niet gefinancierd met subsidies in het kader van de herstel- en veerkrachtfaciliteit of andere Uniefondsen.

- (8) Wat de begrotingsrichtsnoeren betreft, houden de begrotingsaanbevelingen voor 2023 rekening met de verslechterde economische vooruitzichten, de toegenomen onzekerheid en verdere neerwaartse risico's, en de hogere inflatie in vergelijking met de winterprognoses 2022 van de Commissie. Tegen die achtergrond moet de budgettaire respons zijn dat de overheidsinvesteringen voor de groene en de digitale transitie en energiezekerheid verhoogd worden en de koopkracht van de meest kwetsbare huishoudens in stand gehouden wordt, om de gevolgen van de stijging van de energieprijzen op te vangen en de inflatoire druk van tweederonde-effecten te helpen beperken door middel van gerichte en tijdelijke maatregelen. Het begrotingsbeleid moet flexibel blijven om zich aan te passen aan de snel veranderende omstandigheden, met inbegrip van de uit de aanvalsoorlog van Rusland tegen Oekraïne voortvloeiende uitdagingen op het vlak van defensie en veiligheid, en het moet differentiëren tussen de lidstaten naar gelang van hun begrotings- en economische situatie, ook wat betreft hun blootstelling aan de crisis en aan de instroom van ontheemden uit Oekraïne.
- (9) Op 22 april 2021 heeft Portugal zijn nationale herstel- en veerkrachtplan bij de Commissie ingediend, overeenkomstig artikel 18, lid 1, van Verordening (EU) 2021/241. Krachtens artikel 19 van Verordening (EU) 2021/241 heeft de Commissie de relevantie, doeltreffendheid, efficiëntie en samenhang van het herstel- en veerkrachtplan beoordeeld overeenkomstig de beoordelingsrichtsnoeren van bijlage V bij die verordening. Op 13 juli 2021 heeft de Raad zijn uitvoeringsbesluit betreffende de goedkeuring van de beoordeling van het herstel- en veerkrachtplan voor Portugal¹⁰ aangenomen. De vrijgave van tranches is afhankelijk van de vaststelling van een besluit van de Commissie overeenkomstig artikel 24, lid 5, van Verordening (EU) 2021/241 waarin wordt verklaard dat Portugal de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen die in het uitvoeringsbesluit van de Raad zijn vastgelegd, in voldoende mate heeft gehaald. Onder bevredigende verwezenlijking wordt begrepen dat de verwezenlijking van eerdere mijlpalen en streefdoelen niet is teruggedraaid.

¹⁰ ST 10149/2021+ADD 1 REV 1.

- (10) Portugal heeft op 29 april 2022 zijn nationale hervormingsprogramma 2022 en zijn stabiliteitsprogramma 2022 ingediend, in overeenstemming met de termijn uit artikel 4 van Verordening (EG) nr. 1466/97. Om met de onderlinge verbanden tussen beide programma's rekening te houden, zijn deze samen geëvalueerd. Overeenkomstig artikel 27 van Verordening (EU) 2021/241 weerspiegelt het nationale hervormingsprogramma 2022 ook de halfjaarlijkse verslaglegging van Portugal over de vorderingen bij de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan.
- (11) De Commissie heeft op 23 mei 2022 het landverslag 2022 voor Portugal gepubliceerd. Daarin werd de vooruitgang beoordeeld die Portugal heeft geboekt bij de uitvoering van de desbetreffende landspecifieke aanbevelingen die de Raad in 2019, 2020 en 2021 heeft vastgesteld en werd de balans opgemaakt van de uitvoering door Portugal van het herstel- en veerkrachtplan, voortbouwend op het scorebord voor herstel en veerkracht. Op basis van die analyse werden in het landverslag lacunes vastgesteld met betrekking tot de uitdagingen die niet of slechts gedeeltelijk worden aangepakt in het herstel- en veerkrachtplan, alsook nieuwe en opkomende uitdagingen, waaronder die welke voortvloeien uit de Russische invasie van Oekraïne. Ook werd de vooruitgang beoordeeld die Portugal heeft geboekt bij de uitvoering van de Europese pijler van sociale rechten en bij de verwezenlijking van de kerndoelen van de Unie inzake werkgelegenheid, vaardigheden en armoedebestrijding, alsook bij de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen van de Verenigde Naties.
- (12) De Commissie heeft op grond van artikel 5 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 met betrekking tot Portugal een diepgaande evaluatie verricht en de resultaten ervan bekendgemaakt op 23 mei 2022. Daarin concludeerde zij dat Portugal wordt geconfronteerd met macro-economische onevenwichtigheden. Met name hoge externe, private en overheidsschulden tegen een lage productiviteitsgroei.

- (13) Op 14 april 2022 heeft Portugal een nieuw ontwerpbegrotingsplan voor 2022 ingediend. In overeenstemming met artikel 7 van Verordening (EU) nr. 473/2013 van het Europees Parlement en de Raad¹¹ moet een volledige beoordeling van dat plan worden verstrekt in een advies van de Commissie.
- (14) In zijn aanbeveling van 20 juli 2020¹² heeft de Raad Portugal aanbevolen om in 2020 en 2021 overeenkomstig de algemene ontsnappingsclausule alle nodige maatregelen te nemen om de COVID-19-pandemie doeltreffend aan te pakken, de economie te stimuleren en het daaropvolgende herstel te ondersteunen. Ook heeft hij Portugal aanbevolen om, als de economische omstandigheden dit toelaten, begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties op middellange termijn en het waarborgen van de houdbaarheid van de schuld, daarbij de investeringen verhogend. In 2021 is het overheidstekort van Portugal volgens door Eurostat gevalideerde gegevens gedaald van 5,8 % van het bbp in 2020, tot 2,8 %. De respons vanuit het begrotingsbeleid door Portugal ondersteunde het economisch herstel in 2021, terwijl de omvang van de tijdelijke noodmaatregelen afnam van 2,3 % van het bbp in 2020 naar 2,2 % in 2021. De maatregelen die Portugal in 2021 heeft genomen, stemden overeen met de aanbeveling van de Raad van 20 juli 2020. De door de regering in 2020 en 2021 genomen discretionaire begrotingsmaatregelen waren meestal tijdelijk of gingen gepaard met compenserende maatregelen. Tegelijkertijd waren sommige van de door de regering in de periode 2020 tot en met 2021 genomen discretionaire maatregelen niet tijdelijk of gingen deze niet gepaard met compenserende maatregelen, waarbij het voornamelijk ging om gezondheidsgerelateerde uitgaven, waaronder het inhuren van extra zorgprofessionals door de nationale gezondheidsdienst om zijn responscapaciteit te verbeteren. Volgens door Eurostat gevalideerde gegevens is de overheidsschuld van 135,2 % van het bbp in 2020, gedaald tot 127,4 % van het bbp in 2021.

¹¹ Verordening (EU) nr. 473/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 21 mei 2013 betreffende gemeenschappelijke voorschriften voor het monitoren en beoordelen van ontwerpbegrotingsplannen en voor het garanderen van de correctie van buitensporige tekorten van de lidstaten van de eurozone (PB L 140 van 27.5.2013, blz. 11).

¹² Aanbeveling van de Raad van 20 juli 2020 over het nationale hervormingsprogramma 2020 van Portugal en met een advies van de Raad over het stabiliteitsprogramma 2020 van Portugal (PB C 282 van 26.8.2020, blz. 142).

- (15) Het macro-economische scenario in het stabiliteitsprogramma 2022 dat aan de begrotingsprognoses ten grondslag ligt, is voor 2022 voorzichtig en daarna realistisch¹³. De regering verwacht dat het reële bbp in 2022 met 5,0 % en in 2023 met 3,3 % zal groeien.

In vergelijking daarmee gaan de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie uit van een sterkere groei van het reële bbp van 5,8 % in 2022 en een lagere groei van het reële bbp van 2,7 % in 2023. Het verschil komt door de sterkere groei van de particuliere consumptie en de netto-uitvoer in de prognoses van de Commissie voor 2022, en de lagere groei van investeringen en netto-uitvoer voor 2023. In het stabiliteitsprogramma 2022 verwacht de regering dat het nominale tekort zal afnemen naar 1,9 % van het bbp in 2022 en naar 0,7 % in 2023. De afname in 2022 wijst voornamelijk op de sterke groei van de economische activiteit en de beëindiging van de meeste noodmaatregelen in verband met de pandemie. Volgens het stabiliteitsprogramma 2022 zou de overheidsschuldquote dalen tot 120,8 % van het bbp in 2022 en tot 115,4 % in 2023. Op basis van beleidsmaatregelen die bekend waren op de afsluitingsdatum van de prognoses, gaan de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie uit van een overheidstekort van 1,9 % van het bbp in 2022 en van 1,0 % in 2023. Dit stemt overeen met wat in het stabiliteitsprogramma 2022 is geraamd voor 2022 en is iets hoger dan is geraamd voor 2023, voornamelijk omdat de prognoses van de Commissie hogere lopende uitgaven voor 2023 laten zien. In de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt gerekend op een lagere schuldquote van 119,9 % in 2022 en een vergelijkbare schuldquote van 115,3 % in 2023. Het verschil in 2022 komt door de prognoses van de Commissie voor een sterkere groei van het nominale bbp in dat jaar. Volgens de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie wordt de potentiële groei op middellange termijn (10-jaarsgemiddelde) geraamd op 1,5 %. In die raming wordt echter geen rekening gehouden met het effect van de hervormingen die deel uitmaken van het herstel- en veerkrachtplan en die de potentiële groei van Portugal kunnen bevorderen.

¹³ Het stabiliteitsprogramma 2022 dat op 29 april 2022 is ingediend bij de Commissie en de Raad had 25 maart 2022 als afsluitingsdatum toen het is voorgelegd aan het nationale parlement. Op 14 april 2022 heeft Portugal het ontwerpbegrotingsplan 2022 ingediend bij de Commissie en de Eurogroep, met daarin een enigszins bijgewerkt macro-economisch scenario voor 2022 in vergelijking met dat uit het stabiliteitsprogramma. Om precies te zijn bevatte het ontwerpbegrotingsplan 2022 een lichte neerwaartse bijstelling van de groei van het reële bbp naar 4,9 % in 2022 (tegenover 5,0 % in het programma) en een opwaartse bijstelling van de consumentenprijsinflatie (GICP) naar 4,0 % in hetzelfde jaar (tegenover 3,3 % in het stabiliteitsprogramma). Ondanks een enigszins andere samenstelling van de overheidsfinanciën behield het ontwerpbegrotingsplan 2022 de doelstelling voor een nominaal overheidstekort van 1,9 % van het bbp voor 2022.

- (16) In 2022 heeft de regering het merendeel van de naar aanleiding van de COVID-19-crisis genomen maatregelen geleidelijk afgeschaft, zodat de tijdelijke noodmaatregelen naar verwachting zullen dalen van 2,2 % van het bbp in 2021 tot 0,7 % in 2022. Het overheidsstekort in 2022 wordt beïnvloed door de maatregelen die zijn genomen tegen de economische en sociale impact van de stijging van de energieprijzen, die in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie worden geraamd op 0,6 % van het bbp in 2022 en die in 2023 volledig moeten zijn ingetrokken¹⁴. Die maatregelen bestaan voornamelijk uit sociale overdrachten aan armere huishoudens en verlagingen van indirecte belastingen op energieverbruik. Die maatregelen zijn aangekondigd als tijdelijk. Indien de energieprijzen in 2023 hoog blijven, kunnen sommige van die maatregelen echter worden voortgezet. Sommige van deze maatregelen zijn niet gericht, met name de algemene verlaging van de brandstofbelasting. Het overheidstekort wordt ook beïnvloed door de kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne, die in de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie worden geraamd op 0,1 % van het bbp in zowel 2022 als 2023¹⁵, en door de stijging van de kosten van defensie-uitgaven met 0,1 % van het bbp in 2023.
- (17) In zijn aanbeveling van 18 juni 2021 heeft de Raad Portugal aanbevolen om in 2022 gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit om aanvullende investeringen ter ondersteuning van het herstel te financieren en tegelijk een prudent begrotingsbeleid na te streven. Bovendien zou het land nationaal gefinancierde investeringen in stand moeten houden. De Raad heeft Portugal ook aanbevolen de groei van nationaal gefinancierde lopende uitgaven te beperken. Ook heeft de Raad Portugal aanbevolen om, wanneer de economische omstandigheden dat toelaten, een begrotingsbeleid te voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotingssituaties en houdbaarheid van de begroting op middellange termijn, en tegelijkertijd de investeringen te verhogen om het groeipotentieel te stimuleren.

¹⁴ De cijfers geven het niveau weer van de jaarlijkse begrotingskosten van de maatregelen die sinds het najaar van 2021 zijn genomen, waaronder lopende ontvangsten en uitgaven en – indien relevant – kapitaaluitgaven.

¹⁵ Aangenomen wordt dat het totale aantal ontheemden uit Oekraïne in de Unie eind 2022 geleidelijk zal oplopen tot 6 miljoen, en de geografische spreiding ervan wordt ingeschat op basis van de omvang van de bestaande diaspora, de relatieve bevolking van de ontvangende lidstaat en de feitelijke spreiding van ontheemden uit Oekraïne over de Unie zoals die er vanaf maart 2022 uitzag. Voor begrotingskosten per persoon zijn de ramingen gebaseerd op het Euromod-microsimulatiemodel van het Gemeenschappelijk Centrum voor onderzoek van de Commissie, waarbij rekening gehouden wordt met zowel overdrachten in contanten waarvoor mensen in aanmerking kunnen komen als uitkeringen in natura zoals onderwijs en gezondheidszorg.

- (18) Volgens de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie en rekening houdend met de informatie in het stabiliteitsprogramma 2022 van Portugal, zal de begrotingskoers in 2022 naar verwachting ondersteunend zijn, met -2,0 % van het bbp¹⁶. Portugal is van plan het herstel verder te ondersteunen door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit om aanvullende investeringen te financieren, zoals de Raad heeft aanbevolen.
- De positieve bijdrage aan de economische activiteit van de met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven zal naar verwachting met 0,5 procentpunten van het bbp stijgen ten opzichte van 2021. Volgens de prognoses zullen de nationaal gefinancierde investeringen in 2022 een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,2 procentpunten leveren¹⁷. Daarom is Portugal van plan nationaal gefinancierde investeringen in stand te houden, zoals aanbevolen door de Raad.
- Tegelijkertijd zal de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2022 naar verwachting een expansieve bijdrage aan de algemene begrotingskoers van 1,1 procentpunten leveren.
- Deze aanzienlijke expansieve bijdrage omvat de extra gevolgen van de maatregelen om de economische en sociale impact van de stijging van de energieprijzen aan te pakken (0,6 % van het bbp) en de kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne (0,1 % van het bbp), terwijl de groeiende loonsom van de publieke sector, de leeftijdsgerelateerde overheidsuitgaven en het intermediair verbruik naar verwachting opwaartse druk zullen blijven uitoefenen op de huidige uitgaven. In het bijzonder zal de hogere stijging van de consumentenprijzen in vergelijking met de bbp-deflator in 2022 naar verwachting van invloed zijn op de expansieve bijdrage van nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven aan de algemene begroting, door de uitgaven aan overheidsverbruik van zaken en diensten te verhogen. Portugal zal de groei van nationaal gefinancierde lopende uitgaven in 2022 naar verwachting veelal beperken, daar de aanzienlijke expansieve bijdrage van nationaal gefinancierde lopende uitgaven in 2022 voornamelijk wordt veroorzaakt door de maatregelen om de economische en sociale impact van de stijging van de energieprijzen aan te pakken en de kosten voor het bieden van tijdelijke bescherming aan ontheemden uit Oekraïne.

¹⁶ Een minteken bij de indicator komt overeen met een overschrijding van de groei van de primaire uitgaven ten opzichte van de economische groei op middellange termijn, wat wijst op een expansief begrotingsbeleid.

¹⁷ Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een expansieve bijdrage van 0,2 procentpunten van het bbp zullen leveren.

- (19) Bij ongewijzigd beleid is de begrotingskoers in 2023 op basis van de voorjaarsprognoses 2022 van de Commissie naar verwachting 0,0 % van het bbp¹⁸. Portugal zal in 2023 naar verwachting gebruik blijven maken van de subsidies van de herstel- en veerkrachtfaciliteit om aanvullende investeringen ter ondersteuning van het herstel te financieren. De positieve bijdrage aan de economische activiteit van de met subsidies uit de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen gefinancierde uitgaven zal naar verwachting met 0,2 procentpunten van het bbp stijgen ten opzichte van 2022. Volgens de prognoses zullen de nationaal gefinancierde investeringen in 2023 een expansieve bijdrage aan de begrotingskoers van 0,3 procentpunten leveren¹⁹. Tegelijkertijd zal de groei van de nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven (ongerekend nieuwe maatregelen aan de ontvangstenzijde) in 2023 naar verwachting een contractieve bijdrage aan de algemene begrotingskoers van 0,7 procentpunten leveren. Dit is inclusief de gevolgen van de uitfasering van de maatregelen tegen de hogere energieprijzen (0,6 % van het bbp). Tegelijkertijd zal de hogere stijging van de consumentenprijzen in vergelijking met de bbp-deflator in 2022 naar verwachting van invloed zijn op de bijdrage van nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven aan de algemene begroting in 2023, door de uitgaven aan pensioenen en sociale overdrachten als gevolg van de indexering te verhogen.
- (20) Het stabiliteitsprogramma 2022 gaat ervanuit dat het overheidstekort geleidelijke afneemt tot 0,3 % van het bbp in 2024, en in 2025 tot een evenwichtige positie komt. Daarom zal het gepland overheidstekort binnen de looptijd van het stabiliteitsprogramma 2022 onder de 3 % van het bbp blijven. Volgens het stabiliteitsprogramma 2022 zal naar verwacht de overheidsschuldquote tussen nu en 2025 afnemen, meer specifiek tot 109,8 % van het bbp in 2024 en tot 105,9 % in 2025. Volgens de analyse van de Commissie lijken de risico's voor de houdbaarheid van de schuld op middellange termijn middel groot.

¹⁸ Een plusteken bij de indicator komt overeen met een overschrijding van de groei van de primaire uitgaven ten opzichte van de economische groei op middellange termijn, wat wijst op een versoberingsbeleid op begrotingsgebied.

¹⁹ Verwacht wordt dat andere nationaal gefinancierde kapitaaluitgaven een expansieve bijdrage van 0,2 procentpunten van het bbp zullen leveren.

- (21) Een meer groeivriendelijke samenstelling van de overheidsfinanciën, zowel aan de inkomsten- als aan de uitgavenkant van de overheidsbegroting, zou de budgettaire houdbaarheid op de lange termijn ondersteunen, het ondernemingsklimaat verbeteren en bijdragen aan een inclusief herstel. Wat betreft het belastingstelsel van Portugal is er bewijs²⁰ dat het belasting- en uitkeringsstelsel vrij omslachtig en niet transparant genoeg is (er zijn meer dan 500 belastingvoordelen, verdeeld over 60 wetteksten) en dat de economische efficiëntie van belastinguitgaven zou verbeteren als deze constant worden gemonitord en beoordeeld. Bovendien wordt de tariefstructuur van de vennootschapsbelasting berekend door landelijke en gemeentelijke toeslagen, waardoor een en ander ingewikkeld is voor belastingbetalers en een grotere last vormt voor de belastingautoriteit. Directe belastinginhoudingen zijn vaak te hoog, wat leidt tot veel verzoeken om terugbetaling in het jaar erna. De terugkerende kosten van de belastinginning zijn relatief hoog (in 2019 waren deze ongeveer 20 % hoger dan het gemiddelde van de EU-27) en de investeringen van de belastingautoriteit in informatie- en communicatietechnologie zijn laag in vergelijking met het Uniegemiddelde (met 5,7 % van de exploitatiekosten van de belastingautoriteit in 2019 bedroegen deze ongeveer de helft van het gemiddelde van de EU-27). In dat licht zou het efficiënter maken van de belastingdienst de termijn voor het betalen van belasting in Portugal kunnen verkorten en de nog openstaande belastingschuld kunnen verkleinen (met 37,1 % van de totale netto-inkomsten aan het eind van 2019 was dit een van de hoogste in de Unie). Wat betreft het socialebeschermingsstelsel van Portugal ligt de doeltreffendheid van sociale overdrachten voor het verminderen van armoede en ongelijkheid onder het Uniegemiddelde. Vooral de toereikendheid van het minimum-inkomen is met 37,5 % van de armoedegrens laag (Unie: 58,9 %). Tegelijkertijd lijken veel sociale uitkeringen meerdere doelen te dienen, wat ook tot complexiteit leidt. De versnippering van het socialebeschermingsstelsel die hieruit volgt, leidt tot relatief lage gebruikspercentages en het ontbreken van een doeltreffende focus op de mensen die dit het hardst nodig hebben, wat de dekking en uiteindelijk de toereikendheid van sociale uitkeringen belemmert. In dit kader is de uitvoering van de nationale strategie voor armoedebestrijding extra belangrijk.

²⁰ Tax benefits in Portugal – concept, methodology and practice, Werkgroep belastingvoordelen, mei 2019.

- (22) Overeenkomstig artikel 19, lid 3, punt b), van Verordening (EU) 2021/241 en bijlage V, criterium 2.2, bij die verordening, bevat het herstel- en veerkrachtplan een uitgebreide reeks elkaar versterkende hervormingen en investeringen met een indicatief tijdschema voor de uitvoering ervan die uiterlijk op 31 augustus 2026 moet zijn voltooid. Deze dragen bij tot het aanpakken van alle of een aanzienlijk deel van de economische en sociale uitdagingen die zijn opgenomen in de landspecifieke aanbevelingen van de Raad voor Portugal in het kader van het Europees Semester in 2019 en 2020, naast de eventuele landspecifieke aanbevelingen die tot de datum van vaststelling van een herstel- en veerkrachtplan zijn gedaan. In het herstel- en veerkrachtplan worden in het bijzonder investeringen voor de groene en digitale transitie bevorderd. Het verbeteren van de kwaliteit van overheidsfinanciën en de financiële duurzaamheid van staatsbedrijven staan centraal in het plan. Het plan is ambitieus wat betreft het versterken van de veerkracht van het zorgstelsel en het verbeteren van de toegang tot hoogwaardige gezondheidszorg en langdurige zorg. In het plan wordt ernaar gestreefd de algehele vaardigheden van de bevolking te verbeteren, waaronder voor verschillende bevolkingsgroepen de digitale vaardigheden, en het aanbod inzake beroepsonderwijs en -opleiding te versterken. Het plan omvat aanzienlijke investeringen om de sociale dienstverlening te verbeteren, onder meer door de voorziening van sociale en betaalbare huisvesting te vergroten. Het plan bevat relevante maatregelen om de segmentering op de arbeidsmarkt te verminderen, hoogwaardige werkgelegenheid te ondersteunen en banen te scheppen en te behouden. Met het plan wordt er in het bijzonder naar gestreefd het gebruik van digitale technologieën door burgers en bedrijven te ondersteunen. Met het plan worden maatregelen ingevoerd om vooral voor kleine en middelgrote ondernemingen de toegang tot financiering te bevorderen en om particuliere en overheidsinvesteringen te stimuleren voor het economisch herstel van het land. Het plan bevat aanzienlijke hervormingen en investeringen om de investering in onderzoek en ontwikkeling te stimuleren en deze efficiënter en doeltreffender te maken. Het plan is ambitieus wat betreft het aanpakken van de uitdagingen voor het ondernemingsklimaat en het verbeteren van de efficiëntie van het rechtstelsel.

- (23) De uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan van Portugal draagt er naar verwachting toe bij dat er verdere vooruitgang bij de groene en de digitale transitie wordt geboekt. Maatregelen ter ondersteuning van de klimaatdoelstellingen in Portugal vertegenwoordigen 37,9 % van de totale toewijzing van het herstel- en veerkrachtplan, en maatregelen ter ondersteuning van digitale doelstellingen 22,1 %. De volledige uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, in overeenstemming met de desbetreffende mijlpalen en streefdoelen, zal Portugal helpen om snel te herstellen van de gevolgen van de COVID-19-crisis en tegelijkertijd zijn veerkracht vergroten. De systematische betrokkenheid van de sociale partners en andere betrokken belanghebbenden blijft belangrijk voor de succesvolle uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan, alsmede ander economisch en werkgelegenheidsbeleid dat verder gaat dan het herstel- en veerkrachtplan, om te zorgen voor een breed draagvlak voor de algehele beleidsagenda.
- (24) Portugal heeft de bij Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad²¹ ingestelde partnerschapsovereenkomst op 4 maart 2022 ingediend, en de andere in die verordening vastgestelde programma's van het cohesiebeleid op 4 juni 2022. Overeenkomstig Verordening (EU) 2021/1060 moet Portugal bij de programmering van de fondsen voor het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027 rekening houden met de relevante landspecifieke aanbevelingen. Dat is een voorwaarde voor het verbeteren van de doeltreffendheid en het maximaliseren van de meerwaarde van de financiële steun die uit de cohesiebeidsfondsen ontvangen wordt, en voor het bevorderen van de coördinatie, de complementariteit en de samenhang tussen die cohesiebeidsfondsen en andere Unie-instrumenten en fondsen. Het succes van de uitvoering van de programma's van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en van het cohesiebeleid hangt ook af van het wegwerken van knelpunten voor investeringen, ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie en een evenwichtige territoriale ontwikkeling.

²¹ Verordening (EU) 2021/1060 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 houdende gemeenschappelijke bepalingen inzake het Europees Fonds voor regionale ontwikkeling, het Europees Sociaal Fonds Plus, het Cohesiefonds, het Fonds voor een rechtvaardige transitie en het Europees Fonds voor maritieme zaken, visserij en aquacultuur en de financiële regels voor die fondsen en voor het Fonds voor asiel, migratie en integratie, het Fonds voor interne veiligheid en het Instrument voor financiële steun voor grensbeheer en visumbeleid (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 159).

- (25) Naast de economische en sociale uitdagingen die in het herstel- en veerkrachtplan aan bod komen, wordt Portugal geconfronteerd met een aantal extra uitdagingen in verband met de circulaire economie. Portugal ligt met name ver onder het Uniegemiddelde op het gebied van afvalbeheerindicatoren. Het gemiddelde gemeentelijke recyclingpercentage is laag en neemt af, met regionale verschillen. Portugal heeft de Uniedoelstelling om in 2020 50 % van het stedelijk afval te recyclen, niet gehaald. Het totale recyclingpercentage bedroeg 29 % in 2019 en 26,5 % in 2020 (voorlopige gegevens), tegenover een Uniegemiddelde van 48 %. Er zijn aanzienlijke inspanningen nodig om de Uniedoelen voor de komende tien jaar te behalen, waaronder het recyclen van 55 % van het stedelijk afval tussen nu en 2025. Er zijn verbeteringen nodig om ervoor te zorgen dat afval meer wordt voorkomen, beperkt, gescheiden, hergebruikt en gerecycled, waarbij het afval weg wordt gehouden van stortplaatsen of verbrandingsinstallaties, en om de voorzieningen voor het recyclen en verwerken van afval te moderniseren. Het verhogen van de tarieven voor stortplaatsen en verbrandingsinstallaties, het invoeren van een heffing voor restafval en het verhogen van de kosten voor gemeenten die niet voldoen aan de recyclingdoelen zijn goede voorbeelden van manieren om deze doelstellingen beter te behalen. Bovendien kunnen de uitbreiding van de gescheiden inzameling van afval en de verdere ontwikkeling van een diftar-systeem het proces versnellen.
- (26) In reactie op het mandaat van de staatshoofden en -regeringsleiders van de Unie, zoals uiteengezet in de Verklaring van Versailles, beoogt het Commissievoorstel voor een REPowerEU-plan de afhankelijkheid van de Unie van de invoer van fossiele brandstoffen uit Rusland zo spoedig mogelijk af te bouwen. Daartoe wil de Commissie in overleg met de lidstaten de meest geschikte projecten, investeringen en hervormingen op nationaal, regionaal en Unieniveau in kaart brengen. Die maatregelen zijn erop gericht de algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen te verminderen en fossiele brandstoffen niet langer uit Rusland in te voeren.

- (27) Portugal heeft een groot aandeel hernieuwbare energiebronnen (een derde van de energiemix) en is niet erg afhankelijk van Russische fossiele brandstoffen. Volgens gegevens uit 2020 maken olie en gas (voornamelijk vloeibaar aardgas (lng)) echter nog steeds twee derde van de primaire energievoorziening uit met respectievelijk 42 % en 24 %. Steenkool was in 2021 uitgefaseerd voor de productie van elektriciteit, maar het gasverbruik is de afgelopen jaren snel gestegen, deels omdat er vanwege droogte minder waterkracht beschikbaar was. Met 10 % van de gasinvoer uit Rusland ligt de afhankelijkheidsratio van Portugal ver onder het Uniegemiddelde van 44 % vanwege de grote inzet van lng en het feit dat het land geen olie en steenkool uit Rusland invoert²². Desondanks voert Portugal 100 % van zijn fossiele brandstoffen in. Voor het verlagen van deze algehele afhankelijkheid van invoer door de verhoogde klimaatambitie van de Unie die is gericht op meer betaalbare, veilige en duurzame energie, moet het Portugese zon- en windpotentieel, vooral offshore, verder worden benut, voornamelijk door het stroomlijnen van vergunningsprocedures en het verbeteren van de bestuurscapaciteit. Dankzij het verbeteren van de transmissie- en distributienetten voor elektriciteit, met onder meer gelijkstroomtechnologieën, en het mogelijk maken van investeringen in elektriciteitsopslag en hernieuwbare waterstof, kan er, samen met nieuwe capaciteit uit de onderscheiden hernieuwbare energiebronnen, flexibel en snel energie worden geleverd, wat essentieel is voor het beheren van een systeem met een groot aandeel hernieuwbare energie. De lage mate van elektriciteitsinterconnectie met Spanje (en uiteindelijk met Frankrijk) vormt ook een uitdaging voor de veerkracht van het elektriciteitssysteem van Portugal en Unie. Met meer grensoverschrijdende interconnecties zou de energiecapaciteit uit hernieuwbare bronnen van het Iberisch Schiereiland beter in de interne energiemarkt kunnen worden opgenomen, met inbegrip van gasinfrastructuur die klaar is voor waterstof, aangezien zulks kunnen bijdragen tot de diversificatie van de gasvoorziening op de interne markt en het langetermijnpotentieel voor hernieuwbare waterstof kunnen helpen aanboren.

²² Eurostat (2020), aandeel van de Russische invoer in de totale invoer van aardgas, ruwe olie en steenkool. Voor het gemiddelde van de EU27 is de totale invoer gebaseerd op de invoer van buiten de EU27. Voor Portugal omvat de totale invoer ook de handel binnen de EU. Ruwe olie omvat geen producten van geraffineerde olie.

Om de energie-efficiëntie van gebouwen te verbeteren, zouden geschikte financieringsregelingen, bewustwordingscampagnes en de ontwikkeling van groene vaardigheden de doeltreffendheid van investeringsinspanningen aanzienlijk vergroten. Bovendien moet de vervoerssector verder koolstofvrij worden gemaakt, onder andere door de plaatsing van de e-oplaadinfrastructuur te versnellen en belangrijke spoorweg-, fiets- en openbaar-vervoersprojecten voort te zetten. Wil Portugal de "Fit for 55"-doelstellingen halen, dan zal er nog meer ambitie nodig zijn om broeikasgasemissies te verlagen en het aandeel hernieuwbare energie en de energie-efficiëntie op te voeren.

- (28) Hoewel de versnelling van de transitie naar klimaatneutraliteit en naar niet-fossiele brandstoffen tot aanzienlijke herstructureringskosten in diverse sectoren zal leiden, kan Portugal in het kader van het cohesiebeleid gebruikmaken van het mechanisme voor een rechtvaardige transitie om de sociaal-economische gevolgen van de transitie voor de zwaarst getroffen regio's te verzachten. Daarnaast kan Portugal uit het Europees Sociaal Fonds Plus putten (opgericht bij Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad²³) om de werkgelegenheidskansen te vergroten en de sociale cohesie te versterken.
- (29) In het licht van de beoordeling door de Commissie heeft de Raad het stabiliteitsprogramma 2022 onderzocht, en zijn advies²⁴ daarover is in aanbeveling 1 weergegeven.
- (30) Gezien de grote onderlinge verwevenheid tussen de economieën van de lidstaten van de eurozone en hun collectieve bijdrage aan de werking van de economische en monetaire unie, heeft de Raad de lidstaten van de eurozone aanbevolen actie te ondernemen om de aanbevelingen in de aanbeveling van 2022 over de eurozone uit te voeren. Voor Portugal is dat met name weergegeven in aanbevelingen 1 en 2.

²³ Verordening (EU) 2021/1057 van het Europees Parlement en de Raad van 24 juni 2021 tot oprichting van het Europees Sociaal Fonds Plus (ESF+) en tot intrekking van Verordening (EU) nr. 1296/2013 (PB L 231 van 30.6.2021, blz. 21).

²⁴ Uit hoofde van artikel 5, lid 2, van Verordening (EG) nr. 1466/97.

- (31) In het licht van de diepgaande evaluatie door de Commissie en haar beoordeling heeft de Raad het nationale hervormingsprogramma 2022 en het stabiliteitsprogramma 2022 onderzocht. Zijn aanbevelingen uit hoofde van artikel 6 van Verordening (EU) nr. 1176/2011 zijn in aanbevelingen 1, 2 en 4 weergegeven. Aanbevelingen 1 en 2 dragen ook bij tot de uitvoering van de aanbeveling van 2022 over de eurozone, met name de eerste en vierde aanbeveling over de eurozone. Het in aanbeveling 1 bedoelde begrotingsbeleid helpt onder meer om onevenwichtigheden aan te pakken die verband houden met de hoge overheidsschuld tegen een lage productiviteitsgroei. Het in aanbeveling 2 bedoelde beleid helpt onder meer om overheids-, particuliere en externe schulden te verlagen, daar de volledige uitvoering van het herstel- en veerkrachtplan groei zal bevorderen en de veerkracht van de economie zal verbeteren. Het in aanbeveling 4 bedoelde beleid helpt onder meer om op de lange termijn kwetsbaarheden aan te pakken die verband houden met de hoge externe schuld.

BEVEELT AAN dat Portugal in 2022 en 2023 de volgende actie onderneemt:

1. In 2023 een prudent begrotingsbeleid voeren, met name door de groei van nationaal gefinancierde primaire lopende uitgaven te beperken tot onder de potentiële outputgroei op middellange termijn, rekening houdend met de aanhoudende tijdelijke en gerichte steun aan huishoudens en bedrijven die het meest kwetsbaar zijn voor stijgingen van de energieprijzen, en aan mensen die Oekraïne ontvluchten. Klaar staan om de lopende uitgaven aan te passen aan de veranderende situatie. Zorgen voor meer overheids-investeringen voor de groene en de digitale transitie en voor energiezekerheid, met inachtneming van het REPowerEU-initiatief, onder meer door gebruik te maken van de herstel- en veerkrachtfaciliteit en andere Uniefondsen. Voor de periode na 2023: begrotingsbeleid voeren dat gericht is op het tot stand brengen van prudente begrotings-situaties op middellange termijn en het waarborgen van betrouwbare en geleidelijke schuldvermindering en budgettaire houdbaarheid op middellange termijn door geleidelijke consolidatie, investeringen en hervormingen. De doeltreffendheid van het belasting- en socialebeschermingsstelsel verbeteren, voornamelijk door beide kaders te vereenvoudigen, de efficiëntie van beide administraties te verhogen en de bijbehorende administratieve last te verlagen.

2. Doorgaan met de uitvoering van zijn herstel- en veerkrachtplan, in overeenstemming met de mijlpalen en streefdoelen die zijn opgenomen in het uitvoeringsbesluit van de Raad van 13 juli 2021. De onderhandelingen met de Commissie over de programmeringsdocumenten voor het cohesiebeleid voor de periode 2021-2027 snel afronden om van start te kunnen gaan met de uitvoering ervan.
3. De omstandigheden voor een transitie naar een circulaire economie verbeteren, voornamelijk door meer in te zetten op het voorkomen, recyclen en hergebruiken van afval om afval weg te houden van stortplaatsen of verbrandingsinstallaties.
4. De algehele afhankelijkheid van fossiele brandstoffen verlagen, onder meer in de vervoerssector. De inzet van hernieuwbare energiebronnen versnellen door het verbeteren van transmissie- en distributienetwerken voor elektriciteit, het mogelijk maken van investeringen in elektriciteitsopslag en het stroomlijnen van vergunningsprocedures voor de verdere ontwikkeling van de opwekking van elektriciteit met, voornamelijk offshore, windenergie en zonne-energie, alsook via de productie van hernieuwbare waterstof. De stimulansen voor investeringen in de energie-efficiëntie van gebouwen vergroten. De elektriciteitsinterconnecties verbeteren.

Gedaan te Brussel,

Voor de Raad

De voorzitter
